

Luftfartstilsynet
CIVIL AVIATION AUTHORITY NORWAY

TILSYNSRAPPORT

Organisasjon/person: Norsk Luftambulanse AS
Sertifikat/godkjenning: NO.HMS.0031
Sted: Møllensdalsveien 34, 5009 Bergen
Tidspunkt: 06.03.2024
Tilsynsaktivitet: Baseinspeksjon
Referanse: 0003-9432

Innledning

Formål

Luffartstilsynet fører tilsyn med virksomheter og enkeltpersoner som har roller innenfor sivil luftfart. Formålet med tilsynsaktiviteten er å sikre at krav i regelverket blir overholdt, og måle graden av samsvar med gjeldende regelverk.

Beskrivelse av tilsynsaktiviteten

Luffartstilsynet gjennomførte den 06.03.2024 en inspeksjon ved Norsk Luftambulans AS Bergen - NO.HMS.0031. Inspeksjonen inngår i en koordinert tilsynsaktivitet med Arbeidstilsynet, Brannforebyggende avdeling (BKK) og det lokale EI-tilsynet.

Deltakere (navn og rolle) fra Luffartstilsynet: Monica Bogen (Audit Team Leader)
Kari Vikhals Fagermo (Audit Team Member)

Generelt

I Bergen har luftambulansebasens fasiliteter vært midlertidige i over 20 år i påvente av fast base. Dagens base består av brakkemoduler som utgjør kontorer, personalrom/oppholdsrom, garderobe og soverom, i tillegg til hangar og legebilgarasje med tilhørende arbeidsrom. Bygget ble satt opp og tatt i bruk for ca. 10 år siden uten at det forelå søknad om- eller samtykke fra arbeidstilsynet i henhold til krav for bygninger som inneholder arbeidsplasser jf. aml § 18-9. Det ble likevel gitt midlertidig brukstillatelse/godkjenning fra Bergen kommune i 2012 så vidt Luftfartstilsynet bekjent, men hva denne godkjenningen innebærer er uklart, både i forhold til innholdet i godkjenningen og hva som ligger i begrepet *midlertidig* i denne sammenheng. Det foreligger ikke dokumentasjon på hva som er de faktiske forholdene.

Det er Helse Bergen som leier ut basefasilitetene til Luftambulansetjenesten HF som igjen stiller basen til disposisjon for luftambulansetjenesten. Eier av basen er Djønne Modul. Basen er lokalisert på Nygårdstangen og deler av lokalitetene som utgjør luftambulansebasen er avsatt til andre virksomheter. Dette er Stiftelsen Norsk Luftambulans, Helse Bergens kjøreskole og Hordaland alpine redningsgruppe.

Luftambulansebasen i Bergen er bemannet med ett crew bestående av pilot, redningsmann og lege som opererer ett helikopter i døgkontinuerlig beredskap. Helse Bergen er ansvarlig for medisinsk bemanning (legene) mm. for luftambulansetjenesten. Norsk Luftambulans AS (NLA) er ansvarlig for den flyoperative- og redningstekniske driften. Pilot og redningsmann har i hver arbeidsperiode 7 døgn på basen i strekk, legene har en annen turnus.

Basens dekningsområde er omfattende og i tillegg har lege, redningsmann (og til dels pilot) et stort antall oppdrag som løses med legebil.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at landbaserte virksomheter oppfyller kravene i arbeidsmiljøregelverket. Luftfartstilsynet fører tilsyn med gjennomføringen av arbeidsmiljølovens bestemmelser i sivil luftfart. I luftambulansetjenesten møtes helse- og luftfart, bakkebaserte- og luftfartsbaserte tjenester og arbeidsgiverne involvert har dobbel arbeidstilsynsmyndighet. Eksempelvis fører arbeidstilsynet tilsyn med landets helseforetak samt den bakkebaserte driften hos luftfartsforetaket (teknisk, admin. mm.). Denne delingen gjør at det i Luftfartstilsynets tidligere tilsynsaktiviteter med NLA har vært komplisert å rette pålegg mot luftfartsaktøren når det gjelder avvik knyttet til arbeidsplassen.

Det overnevnte er bakgrunnen for samtidig tilsynsaktivitet med Arbeidstilsynet. Når tilsynet omfatter innkvartering, samarbeider Arbeidstilsynet ofte med lokalt brannvesen og andre kommunale myndigheter.

Luffartstilsynets vurdering

Beskrivelse av funn

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	1
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 2 § 2-2 Internkontrollforskriften § 6	Samordning av HMS-arbeid
Beskrivelse	
<p><u>Om krav til samordning:</u></p> <p>Når flere virksomheter utfører arbeid samtidig på samme arbeidsplass skal det være en hovedbedrift som samordner arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) på arbeidsplassen. Valg av hovedbedrift skal gjøres etter en vurdering av blant annet:</p> <ul style="list-style-type: none">• hvem som har best oversikt over arbeidsplassen• hvem som har myndighet til å ivareta ansvaret• hvem som har bredest og mest varig tilknytning til arbeidsplassen <p>Selv om en hovedbedrift samordner HMS-arbeidet, har de enkelte virksomhetene like fullt ansvar for eget HMS-arbeid. De skal i tillegg også delta i samordningen på arbeidsplassen.</p> <p>Kravet om samordning gjelder uavhengig av kontraktsforholdene mellom virksomhetene som arbeider på samme sted til samme tid.</p> <p>Samordning kan omfatte aktiviteter som å:</p> <ul style="list-style-type: none">• informere om felles aktiviteter som kan påvirke hverandre.• samordne virksomheters internkontroll.• gjennomføre felles vernerunder.• sørge for felles registreringsrutiner for avvik.• etablere forståelse for rapportering hos verneombud.• kontrollere at felles teknisk utstyr og maskiner er i forsvarlig stand• kontrollere at felles teknisk utstyr har fått sakkyndig/sertifisert kontroll.• sørge for at utstyret er forsvarlig oppstilt med hensyn til blant annet plassering og stabilitet. <p>Samordning innebærer at alle arbeidsgiverne på arbeidsplassen får nødvendige opplysninger om hverandres arbeid for å kunne forebygge skader hos arbeidstakerne.</p> <p>Samordningen er særlig viktig for felles utfordringer i arbeidsmiljøet. Typiske felles utfordringer for arbeidsmiljøet kan for eksempel være lys, støy, forurensing, transport- og gangveier, ventilasjon og vern mot fall i fellesarealer.</p>	

Samordningsansvaret innebærer at hovedbedriften må sørge for at det etableres felles retningslinjer som sikrer god informasjon om samordning av virksomhetenes internkontroll i områder hvor flere virksomheter arbeider. Retningslinjene kan inneholde informasjon om:

- disponering av felles arealer og ressurser
- gjennomføring av samordnende møter
- gjennomføring av kontroll (vernerunder) med felles arealer og ressurser

Samordningsansvaret medfører ikke et ansvar for å føre kontroll med den enkelte virksomhets utførelse av arbeidet. Dette er den enkelte arbeidsgivers ansvar.

Luftfartstilsynet kan omgjøre en inngått avtale om hovedbedrift dersom hensynet til helse, miljø eller sikkerhet tilsier en annen ansvars plassering enn den virksomhetene selv har valgt.

Luftfartstilsynets vurdering:

Som nevnt innledningsvis er det Helse Bergen som leier ut basefasilitetene til Luftambulansetjenesten HF som igjen stiller basen til disposisjon for luftambulansetjenesten. Eier av basen er Djønne Modul. Videre at lokalitetene som utgjør luftambulansebasen i Bergen avsatt til/ i bruk av/utleid til andre virksomheter.

Det finnes en samarbeidsavtale mellom Helse Bergen, Luftambulansetjenesten HF (LAT HF) og NLA. Samarbeidsavtalen inneholder retningslinjer for operasjonelt samarbeid for base Bergen og gjelder fra 1. juni 2018. Avtalen er et dokument på 27 sider hvor samhandling av helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid er adressert på følgende måte:

- *Avvik knyttet til flyoperativ-, redningsteknisk-, HMS og basedrift skal rapporteres i NLA AS sitt hendelsesrapporteringssystem.*
- *NLA AS er ansvarlig for basedrift. I dette inngår ledelse og koordinering av alle forhold som omfattes av daglig drift, samhandling mellom arbeidstakere og mellom arbeidsgivere samt HMS-arbeidet og vernetjenesten.*
- *Det skal foreligge avtale mellom Helse Bergen og NLA om felles verne-/driftsrunder der identifikasjon av nødvendig vedlikehold og HMS tiltak identifiseres.*
- *HMS-arbeidet skal samordnes. I denne sammenheng er NLA AS hovedbedriften og har samordningsansvaret. Det skal gjennomføres felles årlige vernedriftsrunder der nødvendig vedlikehold- og HMS tiltak identifiseres, tidsfrist avtales og ansvar tildeles.*

Det fremkommer av dokumentasjon og øvrig innhentet informasjon ved tilsynet at Helse Bergen i liten grad er involvert i HMS-kartleggingsarbeidet på basen. Problematiske forhold identifiseres av NLA gjennom vernerunder og annen kartleggingsaktiviteter, men blir ikke løst da det er Helse Bergen som har myndigheten til å kunne iverksette nødvendige tiltak for å rette opp forholdene. Eier-, leier-, fremleier- og brukersammensetningen, slik den er organisert gjør ikke NLA i stand til å ivareta sine forpliktelser som arbeidsgiver når det gjelder arbeidsplassen som stilles til rådighet for de ansatte.

Helse Bergen er den konstante i tjenesten. Hvem som til enhver tid er operatør av luftambulansen, er anbudsutsatt. Dette betyr at NLA i denne sammenhengen hverken har

den mest varige tilknytningen til arbeidsplassen, og heller ikke har myndighet til å ivareta ansvaret.

Samordning mellom luffart og helse har også blitt adressert som problematisk ved to av Luffartstilsynets tidligere tilsynsaktiviteter ved virksomheten.

Hovedbedriften i samordningen har ansvaret for å koordinere og ta initiativ til virksomhetenes systematiske HMS-arbeid på arbeidsplassen. Koordineringsansvar innebærer at det er hovedbedriften som har ansvaret for å iverksette prosesser med å etablere felles retningslinjer som sikrer god informasjon om samordningen av virksomhetens internkontroll.

Rollen som hovedbedrift anses med andre ord å være en koordinerende oppgave som skal sette den enkelte arbeidsgiver i stand til å ivareta sitt ansvar etter lov og forskrift. Samordningsansvaret fritar ikke de enkelte virksomhetenes individuelle ansvar for eget HMS- arbeid på virksomhets- og enhetsnivå.

Luffartstilsynets vurdering med hensyn til samordning vektlegger at den som skal defineres som hovedbedrift, må være den virksomheten som har mulighet til å iverksette nødvendige HMS-tiltak. Ut fra de formelle og faktiske omstendigheter beskrevet i samarbeidsavtaler og andre kontraktsforhold, har NLA i liten grad mulighet til å rette opp i forhold som gjelder infrastruktur på basen. Dette er kommunisert gjentatte ganger i denne og i andre tilsynsaktiviteter. NLA og Helse Bergen mener likevel at det er NLA skal defineres som hovedbedrift på base Bergen. På bakgrunn av det overnevnte kan vi imidlertid ikke se at det er grunnlag for å slutte seg til denne vurderingen, og ansvaret som hovedbedrift må likevel tillegges Helge Bergen HF.

Koordineringsansvaret som hviler på hovedbedriften omfatter de aktiviteter som det er redegjort for ovenfor. For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at forpliktelser etter det flyoperative regelverket knyttet til flysikkerhet og daglig drift (omtalt i svarbrev fra Helse Bergen som *den mest risikofylte delen av tjenesten*) fortsatt vil påhvile helikopteroperatøren i henhold til dette regelverket, uavhengig av definert hovedbedrift på arbeidsplassen i tråd med arbeidsmiljøregelverket.

Konklusjon:

Avvik mot krav.

Funn nivå

Nivå 2

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	2
Hjemmelsgrunnlag	Referanse

<p>Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-4, 2-ledd</p> <p>Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning Kapittel 2 § 2-1</p> <p>Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning Kapittel 10 § 10-1, bokstav f</p> <p>Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning Kapittel 10 § 10-2</p> <p>Forskrift om utførelse av arbeid Kapittel 23 §§ 23-1, 23-2 og 23-3</p> <p>Arbeidsplassforskriften Kapittel 2</p>	<p>Krav til det fysiske arbeidsmiljøet</p> <p>Arbeidstakers medvirkning</p> <p>Planlegging og tilrettelegging av arbeidet</p> <p>Forebygging av skader ved ergonomisk belastende arbeid</p> <p>Krav til risikovurdering, opplæring og informasjon om ergonomisk belastende arbeid.</p> <p>Krav til arbeidsplasser og arbeidslokaler</p>
<p>Beskrivelse</p>	
<p><u>Om regelverkskrav som omhandler ergonomiske risikoforhold på arbeidsplassen:</u></p> <p>Arbeidsmiljøloven og forskriftene legger vekt på at arbeidsplassen, arbeidsutstyr og arbeidsoppgaver ikke skal utsette arbeidstakeren for belastning som kan føre til helseskade. Regelverket stiller særlige krav til ergonomiske forhold på arbeidsplassen.</p> <p>Ergonomi handler om tilpasningen mellom arbeidsmiljø, teknikk og menneske. For å unngå sykdom og belastningsskader må både arbeidsgiver og arbeidstaker ta hensyn til hva som er god ergonomi. Arbeidsrelaterte muskel og skjelettplager oppstår når arbeidet over tid fører til påkjenninger eller belastninger som er større en kroppen tåler. Manuelt arbeid kan gi helseplager hvis arbeidet er for tungt, for ensformig eller foregår i uheldige arbeidsstillinger.</p> <p>Med bakgrunn i kartlegging skal arbeidsgiver vurdere risikoforholdene i virksomheten og gjøre tiltak som reduserer risikoen. Tiltakene bør også omfatte opplæring og informasjon, fysisk aktivitet og bistand fra bedriftshelsetjenesten. Ansatte som er berørt av ergonomisk belastende arbeid, har både rett og plikt til å medvirke. Det gjelder både ved kartlegging og risikovurdering og ved innføring av tiltak for å redusere belastningen. Tiltak kan omfatte for eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organisering av arbeidet • tilpasning av utstyr eller innkjøp av tekniske hjelpemidler • tilpasning eller utskifting av inventar • tilpasning eller bytte av lokaler • bedre samarbeidsrelasjoner <p>I en kartlegging er det også viktig å ta hensyn til totalbelastningen i arbeidssituasjonen. Flere enkelt operasjoner som hver for seg ikke er tunge, kan til sammen, og over tid, føre til høy belastning. Også psykiske belastninger kan påvirke muskulaturen og dermed forsterke effekten av den fysiske belastningen. Eksempler er ineffektiv arbeidsflyt, tidspress, styrt arbeid, krav til oppmerksomhet, konsentrasjon, presisjon og mellommenneskelige relasjoner.</p> <p><u>Luffartstilsynets vurdering:</u></p>	

Luftambulansens oppgaver vil kunne gi oppdrag og situasjoner som fordrer at man må utføre arbeidsoppgaver under krevende fysiske forhold, og gjøre det beste av situasjonen der og da. Desto viktigere blir det å jobbe forebyggende i de situasjonene som er avklarte og forutsigbare. Under befaring på basen ble det avdekket en rekke mulige ergonomiske risikofaktorer. F.eks. små lagerrom i tilknytning til hangar der utsyr lagres (bilde nr. 1,). Rommene er små, små døråpninger, ikke tilstrekkelige arbeidsstasjoner, eller gode arbeidsbord for å gjennomføre f.eks. utstyrsjekk (bilde nr. 2). Kuvøsen, som er svært tung (ca. 107 kg), står inne på et lite medisinsk rom, med liten dør (bilde nr. 3). Kuvøsen må i dag løftes inn i helikopteret. Trinnhøyde på helikoptertralle og potensiell snublefare er også et forhold som ble adressert under tilsynet (bilde nr. 4).

Nødvendig utstyr er plassert på flere ulike plasser og følger ikke nødvendigvis en effektiv arbeidsflyt ved utrykningen. Utsyr må hentes på flere ulike plasser, og lagring av utstyr skjer der det er plass. Nødvendig utstyr er ikke organisert på en slik måte at det bidrar til å redusere belastning/stress ved utrykning.

Ved utrykning med legebil må nødvendig utstyr fraktes fra hangar, gjennom trange korridorer i kontorlokalet som tilhører andre leietakere, til garasje for legebil. Også i garasjen var det mangelfulle arbeidsstasjoner (bilde nr. 5).

Dette med mer, må kartlegges og risikovurderes med intensjon om å forebygge muskel- og skjelettplager, da det fremkom under tilsynet at en slik kartlegging ikke er gjennomført.

Luftfartstilsynet anbefaler å bruke veiledningsmaterialet på arbeidstilsynets hjemmesider: [Ergonomi \(arbeidstilsynet.no\)](http://Ergonomi(arbeidstilsynet.no)) .

Konklusjon:

Avvik fra krav.

Funn nivå

Nivå 2

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	3
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 3 § 3-1, 2.ledd, bokstav c	Virkemidler i det systematiske HMS-arbeidet. Krav til kartlegging, risikovurdering og handlingsplaner
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-1. 1.ledd	Generelle krav til arbeidsmiljøet.
Internkontrollforskriften § 5. punkt 6	Krav til skriftlig dokumentasjon av kartlegging, risikovurdering og handlingsplaner

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning Kapittel 7 §§ 7-1, 7-2 og 7-3	Risikovurdering
Beskrivelse	
<p><u>Om krav til kartlegging, risikovurdering og handlingsplaner:</u></p> <p>Alle virksomheter har forhold som kan føre til skade eller helseplager hos arbeidstakerne. For å sikre at ingen blir skadet eller syke på jobben, skal disse forholdene kartlegges, forebygges og følges opp. En risikovurdering omfatter både</p> <ul style="list-style-type: none"> • en systematisk kartlegging og vurdering av alle forhold i arbeidet som kan føre til personskader, helseplager eller sykdom, • og et systematisk arbeid med å identifisere og vurdere effekten av tiltak som kan redusere risiko ved disse forholdene <p>Det er et lovkrav i henhold til arbeidsmiljøloven § 3-1, 2.ledd, bokstav c at virksomhetens systematiske HMS-arbeid skal kartlegge farer og problemer, og på den bakgrunn vurderer risikoforholdene i virksomheten. Virksomheten skal videre utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen</p> <p><u>Luftfartstilsynets vurdering:</u></p> <p>Norsk Luftambulans AS (NLA) har gjort en solid og grundig kartlegging og risikovurdering av de fysiske forholdene ved alle basene til virksomheten. Det foreligger en egen rapport der bedriftshelsetjeneste med yrkeshygieniker har kartlagt de fysiske forholdene ved basen i Bergen. I tillegg har NLA fulgt opp med egne vernerunder.</p> <p>Virksomheten følger opp med handlingsplaner og tiltak innenfor de rammene der virksomheten selv er ansvarlig for å iverksette tiltak. Utdfordringen til virksomheten er at de kun disponerer basene, dermed ligger myndigheten til å ta beslutninger om større fysiske tiltak utenfor NLA's myndighet.</p> <p><u>Konklusjon:</u></p> <p>Samsvar med krav. Dog med unntak av tilsynsresultat beskrevet i funn nr. 2.</p>	
Funn nivå	
Observasjon	

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	4
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven kapittel 4, § 4-5 Forskrift om utførelse av arbeid § 3-7	Kjemisk helsefare Håndtering og oppbevaring av kjemikalier

Beskrivelse
<p><u>Om regelverket som omhandler kjemisk helsefare:</u></p> <p>Arbeidsgiver skal ved håndtering av kjemikalier sørge for at arbeidsmiljøet er tilrettelagt slik at arbeidstaker er sikret mot ulykker, helseskader og særlig ubehag.</p> <p>Arbeidsgiver skal sørge for å håndtere og oppbevare kjemikalier på en fullt forsvarlig måte slik at helseskader, brann, eksplosjon og andre ulykker unngås</p> <p><u>Luffartstilsynets vurdering:</u></p> <p>Beholdere med farlige kjemikalier bør holdes lukket for å unngå luftforurensning og brannrisiko, og de må ikke plasseres i eller nær rømningsveier. Arbeidsgiveren må vurdere om særlig helsefarlige kjemikalier skal oppbevares innelåst. Sikkerhetsdatabladet gir informasjon om tiltak for sikker oppbevaring. Lagerrom for kjemikalier bør være mekanisk ventilert.</p> <p>Rommet for kjemikalier som ligger i hangar har ingen ventilasjon og skapene er ikke låst (bilde nr. 6 og 7).</p> <p><u>Konklusjon:</u></p> <p>Avvik mot krav.</p>
Funn nivå
Nivå 2

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	5
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 §§ 4-1, 4-3, 4-5 Arbeidsplassforskriften §§ 3-4, 3-6, 8-1, 8-2	Krav til det fysiske arbeidsmiljøet Særlig om kjemisk og biologisk helsefare Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet Krav til garderobe og dusj på arbeidsplassen Arbeidsplass med biologisk helserisiko
Beskrivelse	
<p><u>Om krav til garderobe og dusj på arbeidsplassen:</u></p> <p>Fysiske arbeidsmiljøfaktorer som bygnings- og utstyrmessige forhold, inneklimate, lysforhold, støy, stråling o.l. skal være fullt forsvarlig ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø, sikkerhet og velferd.</p>	

Arbeidsplasser hvor det forekommer biologiske faktorer som kan innebære helserisiko for ansatte, skal være utformet på en slik måte at eksponering reduseres til et lavest mulig nivå, samt at færrest mulig ansatte blir eksponert (ren/skitten sone), jf. arbeidsplassforskriften § 8-1. Urent område er f.eks. avkledningsrom der crewet skal ta av seg forurenset tøy og rom der en rengjør brukt eller forurenset utstyr og arbeidstøy.

Lokalene skal tilrettelegges og utformes med hensyn til arbeidsoppgavene, den enkelte arbeidstaker og spesielle risikoforhold i arbeidsmiljøet. Ved pasienttransport vil smitte kunne være en slik særskilt risikofaktor. Dersom de fysiske forholdene ved en luftambulansbase ikke er tilstrekkelig utformet med tanke på arbeidet som utføres ved basen, kan det føre til dårlig arbeidsflyt, støy og forstyrrelser, for liten plass og fare for smitte. I aml § 4-5, 3. ledd fremkommer det at virksomheter skal ha nødvendige rutiner og utstyr for å hindre eller motvirke helseskader på grunn av biologisk materiale.

Dersom arbeidsoppgavene eller helsemessige forhold krever det, skal arbeidstakerne ha tilgang på atskilte skap for privat tøy og arbeidstøy, samt egnede dusjer på arbeidsplassen, jf. §§ 3-4 og 3-6 i arbeidsplassforskriften.

En garderobeløsning som ikke sikrer mulighet for skjerming i skiftesituasjon, vil utfordre arbeidstakers integritet og verdighet.

Luffartstilsynets vurdering:

På NLAs base i Bergen er det en garderobeløsning som ligger i 2. etasje, ved siden av trapp. Garderoben er liten med flere garderobeskap på begge sider av veggen (bilde nr. 8). Garderoben oppleves som liten og lite funksjonell med tanke på arbeidsflyt i utrykningssituasjon. Det er ikke mulighet for skjerming i skiftesituasjon i selve garderoben.

I tilknytning til garderoben finnes en dusj og et toalett, samt vaskemaskin og tørketrommel for privat tøy. Dusjen er den eneste dusjen tilgjengelig i arbeidslokalet, og blir i liten grad brukt (bilde nr. 9). Garderoben blir også brukt som tørkerom for privattøy.

Garderoben er for langt unna OPS -rommet til at det kan kommuniseres underveis i skiftesituasjon. Som en alternativ løsning er det etablert en knaggrekke i gang utenfor kontor/oppholdsrom (bilde nr. 10). Her skifter crewet til arbeidstøy ved oppdrag. Heller ikke her er det mulighet for å skjerme seg i skiftesituasjon, og det er liten plass til oppbevaring av nødvendig bekledning utover flydress. Redningsmann må ofte splittes fra resten av crewet i utrykningen da alt nødvendig utstyr og alternativ bekledning ligger ulike plasser i hangar.

Etter endt oppdrag må besetningen enten kle av seg i nevnt skiftesone utenfor kontordel/oppholdsrom, i garderoben eller på eget rom/bad. Det er etablert en praksis om at kontordel/oppholdsrom er «ren sone». Arbeidstøy skal ikke brukes i denne delen av arbeidslokalet.

Dersom arbeidstøy blir kontaminert under oppdrag, kles uniform av i hangar og legges direkte inn i vaskemaskinen for arbeidstøy som står i hangar (bilde nr. 4). Dette fordrer at ansatte må gå i undertøy opp til dusjen i garderoben i 2. etasje, eller direkte inn i dusj på eget soverom. Basen også har en rekke kontorer som brukes av andre ansatte og disse benytter også en rekke av basens fasiliteter, som f.eks. toaletter og lagerplasser i både hangar og i rom rett utenfor hangar. Dagens praksis med vaskemaskin for arbeidstøy i

hangar, praktisering av garderobeløsninger og tilgang på dusjmuligheter i arbeidssituasjonen, gjør det vanskelig å etablere gode løsninger for skitten og ren sone. Dagens løsning ivaretar ikke et tilstrekkelig smittevern (biologiske risikofaktorer).

Arbeidsplassforskriften § 3-4 legger til grunn at arbeidsplasser normalt skal ha atskilte garderober for kvinner og menn. På denne måten vil arbeidstakernes integritet og verdighet kunne ivaretas. Alternativ til denne løsningen vil være en garderobe med avlukker eller annen type individuell skjerming. Sistnevnte vil være relevant for NLA, da dette vil legge til rette for nødvendig kommunikasjon ved kort utrykningstid. Basens fasiliteter legger ikke til rette for å ivareta ansattes integritet og verdighet i skiftesituasjon. Virksomheten er ikke innrettet for arbeidstakere av begge kjønn.

Luffartstilsynets vurderer at base Bergens fasiliteter på bakgrunn av det ovennevnte ikke ivaretar et fullt forsvarlig arbeidsmiljø utfra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø, sikkerhet og velferd. For å ivareta arbeidsmiljølovgivningens bestemmelser knyttet til biologiske risikofaktorer, samt integritet og verdighet i skiftesituasjonen, må basen ha tilfredsstillende garderobe og dusjløsninger

Konklusjon:

Avvik fra krav.

Funn nivå

Nivå 2

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	6
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-4 Arbeidsplassforskriften § 2-1	Krav til arbeidsplasser og arbeidslokaler Utforming og innredning
Beskrivelse	
<p><u>Om krav til arbeidsplasser og arbeidslokaler – utforming og innredning:</u></p> <p>Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidslokalet og atkomsten er utformet og innredet med sikte på den virksomheten og de arbeidsplasser som skal finnes i lokalet, og at en tilfredsstillende velferdsmessig standard er ivaretatt.</p> <p>Arbeidsmiljøloven § 4-4 (1) stiller krav til at fysiske arbeidsmiljøfaktorer som bygnings- og utstyrmessige forhold, inn klima, lysforhold, støy, stråling o.l. skal være fullt forsvarlig ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø, sikkerhet og velferd.</p>	

Arbeidsplassforskriften § 2-1 presiserer dette kravet: arbeidsplasser skal være dimensjonert, innrettet og tilpasset arbeidets art, arbeidsutstyret og den enkelte arbeidstaker, og ha en tilfredsstillende velferdsmessig standard.

Luffartstilsynets vurdering:

For luftambulansebasert gjelder de allmenne kravene til arbeidslokaler: De skal tilrettelegges og utformes på grunnlag av arbeidsoppgavene, den enkelte arbeidstaker og spesielle risikoforhold. I ambulansetjenesten er smitte et slikt spesielt risikoforhold.

Arbeidstakere i ambulansetjenesten har ofte lange arbeidsdager og blir eksponert for mange ulike arbeidsmiljøbelastninger. Dersom ambulansetjenesten og luftambulansetjenesten ikke er bygget, vedlikeholdt og tilrettelagt for det arbeidet som foregår der, kan det føre til eksempelvis dårlig arbeidsflyt, for mye støy og forstyrrelser, for liten plass og fare for smitte.

Søknad om Arbeidstilsynets samtykke skal dokumentere at arbeidsplassen er planlagt og fysisk utformet slik at den ivaretar sikkerheten, helsen og velferden til de ansatte. Det skal søkes for tiltak som er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.

Under tilsynet ble det gjennomført en befaring av arbeidslokalene. Befaringen ble gjennomført som en simulert utrykning hvor vi ble vist hele prosessen fra alarmen går til arbeidstakerne er klar i helikopteret. Ut fra det vi observerte ser vi at plassering av arbeidsrom, garderobe og hangar gjør arbeidet til de ansatte utfordrende når det kommer til arbeidsflyt. I tillegg ser vi at enkelte rom blir brukt til mer enn det de er tiltenkt i tillegg til manglende ventilasjon i flere av rommene.

Arbeidsrom/OPS-rom ligger i andre etasje ved siden av fellesareal (bilde nr. 11 og 12). Her er det ikke hev og senk pult og trangt for at tre personer skal sitte der samtidig.

Garderobe/skifteområdet ligger i gangen ved siden av arbeidsrommet ved trappen. For å komme seg i hangaren må de ned en bratt trapp, gjennom en lang gang og ut i hangar. Hangaren inneholder også medisinrom, lager for utstyr til oppdrag, tekniker sitt rom og rom for kjemikalier. Det er også plassert masse utstyr rundt i hangaren som kan tas med på oppdrag ved behov, men som ikke har et lagringssted (bilde nr. 13 og 14). De tilhørende rommene/lagerrommene i hangar har ikke etablert allmennventilasjon.

Medisinrom i hangar 1. etasje: Rommet blir brukt i utrykningsammenheng. Arealet er lite, og takhøyden tilfredsstillende ikke minimumskrav da høyden i dette rommet er 210 cm. Det er lite benkeplass/arbeidsbenker for utstyrssjekk og rengjøring av materiell. Rommet er ikke inndelt i ren/skitten sone, og det er ikke etablert allmennventilasjon (bilde nr. 15 og 16).

På medisinrommet er det også plassert en transportabel kuvøse som veier ca. 107 kg, denne er plassert på et trillebord. Grunnet størrelsen og vekten av kuvøsen, samt begrensningene i dimensjoneringen av rommet og døråpningen, oppstår det utfordringer med å transportere kuvøsen ut fra rommet og over i helikopter/legebil (bilde nr. 3)

Hangar: I hangaren oppbevares det blant annet kostemaskin, pallejekk og renholdsutstyr. Dette er ikke tilknyttet et renholdsrom men står fritt rundt i lokalet (bilde nr. 14 og 17). Det er pilotene som har ansvar for rengjøring av gulvet i hangaren. Det ble opplyst under

befaringen av gulvet/dekket er vanskelig å rengjøre på grunn av materialet gulvet er laget av og at gulvdekket er slitt. Vask av arbeidstøy som er kontaminert foregår også i hangar. Vaskemaskinen står fritt i rommet. I hangaren finnes det også en rekke med skap hvor det oppbevares sengetøy, støvsuger, medisinsk- og annet utstyr.

Hangaren fremstår som et sambruksrom, den inneholder i tillegg til det som er nevnt over en klatrevegg og et bordtennisbord. Ved oppdrag/utrykning må arbeidstakerne hente ut nødvendig utstyr og bekledning fra ulike steder på basen. Selve brakkeriggen er over 2 etasjer, og det er nivåforskjeller fra 1. etasje og ned til gulvdekke på hangaren (bilde nr. 4). Arbeidslokalenes utforming fører til at arbeidstakerne må frakte utstyr gjennom trange ganger, smale døråpninger og flere nivåer via trapper.

Helikopteret står på en platting/tralle hvor nivåforskjell fra gulv til platting er høyere enn en trinnhøyde. Nivåforskjellen øker belastningen ved rigging av tungt utstyr (dykkerutstyr, kuvøse, ekstra sete m.v.) inn og ut av helikopteret (bilde nr. 4).

Som et eksempel ble det vist til utrykning med legebil. Arbeidstakerne må inn i hangar for å hente utstyr, for så å gå inn igjen i bygget gjennom flere dører og smale ganger før de kommer tilbake til garasjen og legebilen.

Det kommer tydelig frem under befaringen at de ansatte må tilpasse seg lokalet i stedet for at lokalet er tilpasset det arbeidet som skal utføres på basen. Arbeidstakerne sitt arbeid krever høyt fokus og de gjør en god jobb til tross for- og ikke ved hjelp av lokalenes beskaffenhet.

Dette funnet må sees i sammenheng med funn nr. 2 som gjelder ergonomi på arbeidsplassen.

Konklusjon:

Avvik fra krav.

Funn nivå

Nivå 2

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	7
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-4 (4) Arbeidsplassforskriften kapittel 3	Krav til det fysiske arbeidsmiljøet når arbeidsgiver står for innkvartering
Beskrivelse	

Om krav til innkvartering av arbeidstakere:

Innkvarteringen skal alltid være forsvarlig utformet, innredet og vedlikeholdt. Innkvartering skal ha:

- soverom med vindu som kan åpnes
- oppholdsrom med stoler, sofa og som hovedregel tv eller internett. Hvis soverommet er stort, kan kravet om areal til avslapping bli ivaretatt på soverommet. Hvis soverommet er lite, stiller regelverket krav om separat oppholdsrom.
- garderobe eller skap til oppbevaring av tøy
- tilgang på bad og toalett. Det skal være minst ett låsbart toalett og én låsbar dusj per 4–5 arbeidstakere.
- vaskerom med vaskemaskin og tørkemuligheter for klær
- spiserom med mulighet for matlaging, spiseplass, spisebord og stoler
- tilgang til nødvendig renholdsutstyr

Når arbeidsgivere skal ta stilling til om innkvarteringen holder mål, må arbeidsgiver legge vekt på behovet for at innkvarteringen holdes ren og ryddig, mulighet til privatliv og verdighet ut fra antall arbeidstakere.

Ved vurdering av hvorvidt bolig/innkvartering er forsvarlig legger regelverket vekt på blant annet disse momentene:

- boligens størrelse og innredning
- brannsikkerhet
- tilfredsstillende ventilasjon
- at boligen er dimensjonert for antallet personer som bor der
- at boligen ikke skal ha sopp, råte, fuktskader eller lignende
- at standarden i boligen skal være i tråd med den teknologiske og sosiale samfunnsutviklingen

Soverom bør være plassert slik at arbeidstakerne blir minst mulig forstyrret. Rommet bør ikke ha gjennomgang til andre rom. Muligheten for å få hvilt tilstrekkelig er viktig for restitusjon. Dette har direkte betydning for arbeidstakernes helse og sikkerhet på arbeidsplassen. Hvilefasilitetene for besetningsmedlemmer skal tilby muligheter for kvalifisert søvn og hvile hele døgnet. Oppdragets- og arbeidsoppgavenes art vil også skjerpe kravene til hvile og sovefasilitetene.

Det er en forutsetning at innkvartering er godkjent til boligformål av kommunen. Dersom innkvarteringen ikke er godkjent til boligformål, er den som hovedregel heller ikke forsvarlig.

Luffartstilsynets vurdering:

Soveromsfasilitetene på basen består også av modulbygg/brakker. Det er snakk om enkeltrom med tilhørende bad. Soverommene er små og av enkel standard. Panelovn og varmepumpe regulerer temperatur. Belysning er av/på uten mulighet for å dimme.

Det er registrert interne avvik knyttet til støy på soverommene. Utfordringene dreier seg om helikopter både fra andre baser som fyller drivstoff, fugler på taket, lyder fra naborom og treningsrom i underetasjen. Svaret på de rapporterte avvikene har vært at

arbeidstakerne kan melde seg udyktige til å fly (unfit) og dermed byttes ut med annet personell, i stedet for å gjøre forbedringer på bygget.

Arbeidstakerne på basen kan bli kalt ut på oppdrag midt på natten og kan ha ulike tidspunkter for søvn hver dag. Det å sove i utakt med den biologiske klokken kan føre til lettere søvn og vansker med å sovne igjen når man først har blitt vekket. Dermed er behovet for ro og stillhet viktig for at arbeidstakerne skal kunne hvile tilstrekkelig.

Det ble under tilsynet også informert om dårlig luft på soverom. Tre av fire soverom har fått installert varmpumper/aircondition som har ført til noe bedre forhold. Soverom nr. 215 har ikke installert varmpumpe/aircondition. Balansert ventilasjon på dette rommet er ikke tilfredsstillende, da det kun er tilluft på soverom og avtrekk på badet.

Hensynet til privatliv skal også ivaretas når arbeidsgiver stiller innkvartering til rådighet. Det er vanskelig å oppnå tilstrekkelig hvile og privatliv hvis man ikke har et sted å trekke seg tilbake. Soverommene på basen er kun tilrettelagt for søvn, og inneholder bare seng, skap og nattbord. Det er ikke tilrettelagt med lenestol eller sofa for å kunne trekke seg tilbake for å f.eks. lese en bok, se TV eller lignende. Innkvarteringen er på denne måten kun beregnet for søvn, og annen aktivitet må foregå i fellesområdene.

Når det gjelder dusj og bad tilknyttet soverommene, ble det under befaringen vist til vannskader i dusj på rom 207, 208 og 209 der små fluer/kryp samlet seg. Det er også rapportert internt om luktproblemer på badet. Undersøkelser er blitt gjennomført angående mulig soppvekst, men rapporten indikerer at det ikke er sopp, i hvert fall ikke den typen som ble undersøkt for.

Belysning på soverommene og på fellesrommet er ikke utstyrt med mulighet for å dimme ned lysstyrken. Det ble under befaringen uttrykt nødvendigheten av å bevare nattsynet for crewet som skal ut på oppdrag, og dermed behov for dimming av lyset på soverom og i lokalene.

Det er ikke redegjort for hvorvidt innkvarteringen er godkjent til boligformål av Bergen kommune.

(bilde nr. 18, 19 og 20)

Konklusjon:

Avvik mot krav.

Funn nivå

Nivå 2

Tilsyn nr.	Funn nr.
0003-9432	8
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-4 (4) Arbeidsplassforskriften kapittel 3	Krav til det fysiske arbeidsmiljøet når arbeidsgiver står for innkvartering - husordensregler
Beskrivelse	
<p><u>Om krav til husordensregler:</u></p> <p>Når flere arbeidstakere deler innkvartering, skal arbeidsgiver og arbeidstakere utarbeide husordensregler sammen. Husordensreglene bør inneholde informasjon om:</p> <ul style="list-style-type: none">• fordeling av oppgaver• renhold, smittevern og ryddighet• vasketider for klær• matlaging• alkohol• røyking• tider for når det skal være ro• mulighet for å ha gjester <p>Listen over er ikke fullstendig og må tilpasses behovene i den enkelte innkvarteringen. Luffartstilsynet kan etter en konkret vurdering gi pålegg om at det skal utarbeides husordensregler.</p> <p><u>Luffartstilsynets vurdering:</u></p> <p>Det er ikke utarbeidet husordensregler. På base Bergen, med dagens innordning av ulike virksomheter som har opphold og arbeidssted på basen, synes det nødvendig å etablere slike regler, også gjeldende for dem som ikke innkvarteres.</p> <p><u>Konklusjon:</u></p> <p>Avvik mot krav.</p>	
Funn nivå	
Nivå 2	

Oppsummering

Tilsynet på base Bergen avdekker oppsummert at de ansatte må tilpasse seg lokalitetene i stedet for at disse er tilpasset det arbeidet som skal utføres.

Mangelfulle søknad- og godkjenningprosesser og lang tids midlertidighet har sammen med manglende plass, manglende vedlikehold og oppgraderinger ført til en base som ikke tilfredsstillende grunnleggende krav etter dagens standard. Basen oppfyller heller ikke de spesifikke kravene som henger sammen med type arbeidsplass og arbeidsoppgaver. Basens tilårskomne moduler og brakker som til sammen utgjør arbeidsplass og innkvartering bærer gjennomgående preg av dette.